

Čikaška izjava o tumačenju Biblije¹

S komentarom Normana L. Geislera

Predgovor

Prvi sastanak Međunarodnoga vijeća za nepogrešivost Biblije (International Council on Biblical Inerrancy) održan je u Chicagu 26-28. listopada 1978. Na njemu je ponovno potvrđena doktrina o nepogrešivosti Svetoga pisma, pojašnjeno njezino razumijevanje i upozoreno na posljedice njezina poricanja. U proteklim godinama, od vremena prvog sastanka, Bog je blagoslovio to nastojanje, nadmašivši većinu naših očekivanja. Zadovoljavajući broj korisne literature o doktrini o nepogrešivosti Pisma kao i pojačana predanost njezinim vrijednostima daju razlog podizanja slave našem velikom Bogu.

Jedva da je rad prvog sastanka bio dovršen, a već se pokazalo kako postoji još jedan veliki zadatak na koji treba prionuti. Iako priznajemo da je vjerovanje u nepogrešivost Pisma temeljno za očuvanje njegova autoriteta, vrijednosti te predanosti su onoliko stvarne koliko je i nečije razumijevanje značenja Pisma. Stoga je bio neophodan drugi sastanak. Dvije su godine izrađivani planovi i pisani radovi na teme vezane uz hermeneutika načela i prakse. Vrhunac tih nastojanja bio je sastanak u Chicagu 10-13. studenog 1982. na kojem smo mi potpisnici sudjelovali.

Na isti način kao i u Čikaškoj izjavi iz 1978, ovime iznosimo ta potvrđivanja i poricanja kao iznošenje rezultata naših nastojanja oko pojašnjavanja hermeneutskih pitanja i načela. Ne tvrdimo da je dovršena ili sustavno obrađena cijela tema, već ta potvrđivanja i poricanja predstavljaju konsenzus od oko stotinu sudionika i promatrača na toj konferenciji. Bilo je korisno iskustvo sudjelovati u dijalogu, a naša je molitva da Bog upotrijebi ovaj ishod naših ustrajnih nastojanja kako bi osposobio nas i druge za točnije korištenje riječi istine (2 Tim 2,15).

1 Čikaška izjava o tumačenju Biblije (*Chicago Statement on Biblical Hermeneutics*) usvojena je na drugom (10-13. studenog 1982) sastanku na vrhu svjetskog evanđeoskog kršćanstva koji je organizirao International Council on Biblical Inerrancy (Međunarodno vijeće za nepogrešivost Biblije). Ovdje donosimo prijevod te izjave s komentarom Normana L. Geislera. Izvorni tekst *Izjave* s tumačenjem J. I. Packera pohranjen je u arhivu Dallas Theological Seminary (http://library.dts.edu/Pages/TL/Special/ICBI_2.pdf).

Članak I.

Potvrđujemo da je normativni autoritet Svetoga pisma autoritet samoga Boga, kao što je potvrđeno po Isusu Kristu, Gospodaru Crkve.

Poričemo opravdanost razlikovanja između Kristova autoriteta i autoriteta Pisma, ili pak njihovo uzajamno suprotstavljanje.

Ovaj prvi članak potvrđuje da se autoritet Pisma ne može odvojiti od Božjeg autoriteta. Sve što Biblija tvrdi, Bog tvrdi. A ono što Biblija tvrdi (ili poriče), tvrdi (ili poriče) samim Božjim autoritetom. Taj autoritet vrijedi za sve vjernike; to je Božje pravo ili pravilo.

Taj je božanski autoritet starozavjetnog Pisma sam Krist potvrdio u brojnim prigodama (usp. Mt 5,17-18; Lk 24,44; Iv 10,34-35). Ono što nam je naš Gospodin potvrdio u pogledu božanskog autoriteta Staroga zavjeta, također je obećao i za Novi zavjet (Iv 14,16; 16,13).

Poricanje ističe da čovjek ne može odbaciti božanski autoritet bez pobijanja Kristova autoriteta, koji je potvrdio božanski autoritet Pisma. Stoga je pogrešno tvrditi da netko može prihvatiti potpuni Kristov autoritet, a da ne prizna potpuni autoritet Pisma.

Članak II.

Potvrđujemo da kao što je Krist ujedno i Bog i čovjek, tako je i Pismo nerazdjeljivo Božja riječ u ljudskome jeziku.

Poričemo da skroman, ljudski oblik Pisma podrazumijeva zabludivost kao što i Kristova ljudskost, čak i u najvećem poniženju, ne podrazumijeva grijeh.

Ovdje se podvlači analogija između Krista i Pisma. I Krist i Pismo imaju dvostruki vid, božanski i ljudski, koji su nerazdjeljivo povezani u jednom odrazu. I Krist i Pismo začeti su djelovanjem Duha Svetoga. Oboje uključuje korištenje grešnih ljudskih posrednika. No oboje je dovelo do božanskoljudskog rezultata; jedan je bezgrešna osoba, a drugi nepogrešiva knjiga. Međutim, kao i kod svih analogija, postoji razlika. Krist je jedna osoba koja ujedinjuje dvije naravi, a Pismo je jedan pisani izričaj koji ujedinjuje dva autora (Boga i čovjeka). Unatoč razlici, snaga sličnosti u analogiji upućuje na nerazdjeljivo jedinstvo božanskih i ljudskih dimenzija Pisma, tako da ne može jedan aspekt biti pogrešan, a drugi ne.

Poricanje je usmjereno na suvremenu tendenciju odvajanja ljudskog gledišta Pisma od božanskog, te podrazumijevanja pogreške u prvom gledištu. Nasuprot tome, sastavljači ovoga članka vjeruju da se ljudskom obliku Pisma ne može pripisati pogreška, kao što se ni Kristu ne može pripisati grijeh. To znači, da je Božja

riječ (ili Biblija), nužno savršena u svom očitovanju, kao što je bio i Sin Božji u svom ljudskom obličju.

Članak III.

Potvrđujemo da su osoba i djelo Isusa Krista središnji fokus cjelokupne Biblije.

Poričemo da je ispravna bilo koja metoda tumačenja koja odbacuje ili zasjenjuje kristocentričnost Pisma.

Ovo *potvrđivanje* slijedi Kristovo učenje kako je on središnja tema Pisma (Mt 5,17; Lk 24,27.44; Iv 5,39; Heb 10,7). Time se želi reći kako se usredotočenje na osobu i djelo Krista provlači kroz Bibliju od Postanka do Otkrivenja. Dakako da postoje i druge dodirne teme, no osoba i djelo Isusa Krista su središnji.

U svjetlu usredotočenja Svetoga pisma na Krista, *poricanje* ističe hermeneutsku obvezu učiniti ovu kristocentričnu poruku jasnom u razlaganju Pisma. Kao što i drugi članci (usp. Članak XV) naglašavaju “doslovno” tumačenje Pisma, ovaj članak nije dozvola za alegorizaciju i neopravdanu tipologiju koje vide Krista u svakome detalju starozavjetne objave. Ovaj članak jednostavno ukazuje na središnju ulogu Kristove službe u otkrivanju Božje objave čovjeku.

U ovome članku ne postoji nijedna misao koja bi Kristovu ulogu stavljala iznad Očeve. Ovdje se razmatra fokus Pisma, a ne krajnji izvor ili cilj cjelokupnoga plana spasenja.

Članak IV.

Potvrđujemo da Duh Sveti koji je nadahnuo Pismo djeluje po njemu danas kako bi proizveo vjeru u njegovu poruku.

Poričemo da Duh Sveti ikada uči ikoga nešto što je protivno učenju Pisma.

Ovdje se ističe činjenica da Duh Sveti nije samo izvor Pisma, već također djeluje tako da stvara vjeru u Pismo koje je nadahnuo. Bez te službe Duha Svetoga ne bi došlo do vjerovanja u istinu Pisma.

Poricanje je upućeno navodnim “objavama” za koje neki tvrde da ih imaju, a koje su protivne Pismu. Bez obzira na to koliko iskreno i istinski doživljen, nijedan san, vizija ili navodna objava koji se protive Pismu, nikada ne dolaze od Duha Svetoga. Jer izjave Svetoga Duha su uvijek skladne i neproturječne (vidi Članak XX).

Članak V.

Potvrđujemo da Duh Sveti osposobljava vjernike da na odgovarajući način kori-

ste i primjenjuju Sveto pismo u svojim životima.

Poričemo da je tjelesni čovjek sposoban duhovno prosuditi biblijsku poruku bez Duha Svetoga.

Namjera ovoga članka je naznačiti da se služba Duha Svetoga proteže iznad nadahnuća Pisma do same njegove primjene u životu vjernika. Kao što nitko ne naziva Isusa Gospodinom osim po Duhu Svetome (1 Kor 12,3), tako nitko ne može prilagoditi poruku Pisma u svome životu bez milostivog djela Duha Svetoga.

Poricanje ističe istinu da tjelesni čovjek ne prima duhovnu poruku Pisma. Bez djela Duha Svetoga, njegova istina nije dobrodošla u neobnovljenom srcu.

To ne podrazumijeva da nekršćanin ne može razumjeti značenje ijednog dijela Pisma. To znači da ako što shvati od poruke Pisma, bez djela Duha Svetoga neće prihvatiti poruku u svom srcu.

Članak VI.

Potvrđujemo da Biblija izražava Božju istinu u propozicijskim tvrdnjama, i izjavljujemo da je biblijska istina objektivna i apsolutna. Nadalje potvrđujemo da je tvrdnja istinita ukoliko predstavlja stvari kakvima jesu, a pogrešna ako iskrivljeno tumači činjenice.

Poričemo da, iako nas Pismo može učiniti mudrima za spasenje, biblijska istina treba biti definirana u smislu te funkcije. Nadalje poričemo da se pogreška treba definirati kao ono što ciljano dovodi u zabludu.

Budući da se hermeneutika bavi razumijevanjem istine Pisma, ovdje se daje pozornost naravi istine. Ponuđeno je nekoliko značajnih potvrđivanja o naravi istine.

Prvo, za razliku od suvremenog relativizma, u članku se izjavljuje da je istina apsolutna. Drugo, suprotno od subjektivizma, istaknuto je da je istina objektivna. Naposljetku suprotno od egzistencijalnih i pragmatičkih pogleda na istinu, ovaj članak potvrđuje da je istina ono što odgovara stvarnosti. Ova ista poanta potvrđena je i u *Čikaškoj izjavi o nepogrešivosti Biblije* (1978) u Članku VIII. i komentaru toga članka.

Poricanje pojašnjava da stajališta koja redefiniraju određenu pogrešku kao nešto što "dovodi u zabludu", a ne ono što pogreška jest, trebaju biti odbačena. To redefiniranje riječi "pogreška" suprotstavlja se Pismu i zdravom razumu. U Pismu se riječ pogreška koristi za nenamjerna djela (Lev 4,2) kao i za namjerna. Također, u uobičajenom načinu govora određena je tvrdnja pogrešna ako je činjenična pogreška, čak i ako nije bila namjera njome dovesti nekoga u zabludu. Dakle, reći da Biblija sadrži pogreške, ali nisu pogreške sve dok ne dovode u zabludu, protivno je i Pismu i uobičajenoj primjeni.

Tim suptilnim redefiniranjem pogreške u ono što samo dovodi u zabludu no ne i u ono što krivo predstavlja stvari, neki su pokušali ustvrditi da je Biblija u cijelosti istinita (u tome što nikada ne dovodi u zabludu), a opet da ima određenih pogrešaka u njoj. Ovo su stajalište odlučno odbacili svi koji su prihvatili ovaj dokument.

Članak VII.

Potvrđujemo da je značenje izraženo u svakom biblijskom tekstu jedinstveno, određeno i nepromjenjivo.

Poričemo da priznavanje toga jedinstvenog značenja otklanja raznolikost njegove primjene.

Potvrđivanje je ovdje usmjereno na one koji tvrde da postoji “dvostruko” ili “dublje” značenje Pisma od onoga koje su iznijeli autori. Ono naglašava jedinstvenost i nepromjenjivost značenja nasuprot onih koji nalaze višestruka ili prilagodljiva značenja. Autor je odredio značenje odlomka, i to ne podliježe promjenama od strane čitatelja. To ne podrazumijeva da daljnja otkrića o toj temi ne mogu pomoći u pronalaženju potpunijeg razumijevanja, već jednostavno da se značenje dano određenom tekstu ne mijenja radi dodatne istine koja je naknadno otkrivena.

Značenje je također određeno u tome što postoje određena ograničenja u pogledu značenja izraženog od strane autora u danom jezičnom obliku i kulturnom kontekstu. Značenje je odredio autor, čitatelji ga otkrivaju.

Poricanje dodaje pojašnjenje da samo zato što Pismo ima jedno značenje, to ne podrazumijeva da se poruka ne može primijeniti na različite pojedince i situacije. Dok je tumačenje samo jedno, primjena može biti mnogo.

Članak VIII.

Potvrđujemo da Biblija sadrži učenja i naloge koji vrijede za sve kulturne i situacijske kontekste, dok drugi nalozi koje sama Biblija iznosi vrijede samo za određene situacije.

Poričemo da se razlike između sveopćih i posebnih naloga Pisma mogu odrediti kulturnim i situacijskim čimbenicima. Nadalje poričemo da se sveopći nalozi ikada mogu smatrati kulturno i situacijski relativnima.

S obzirom na nastojanje mnogih da relativiziraju poruku Biblije prilagođavajući ju promjenjivim kulturnim situacijama, ovo *potvrđivanje* objavljuje univerzalnost biblijskih učenja. Postoje zapovijedi koje nadilaze sve kulturne zapreke i obvezne su za sve ljude posvuda. Dakako, neke se biblijske naredbe odnose na specifič-

ne situacije, no čak ni one nisu normativne za tu određenu situaciju(e) o kojoj je riječ. Međutim, postoje zapovijedi u Pismu koje govore univerzalno za svaku ljudsku situaciju i ne vrijede samo za određene kulture ili situacije.

Poricanje upućuje na temelj razlikovanja između sveopćih i posebnih situacija. Ono poriče da je temelj tog razlikovanja relativan ili čisto kulturološki. Nadalje poriče legitimnost relativiziranja biblijskih apsolutnih istina svodeći ih na čisto kulturalne naloge.

Značenje ovog članka je da je obvezujuće ono što biblijski tekst podrazumijeva. Ono što je namijenjeno kao sveopća obveza ne treba biti ograničavano samo na određene situacije, kao što ni ono što je namijenjeno primjeni samo u određenim okolnostima ne treba proglašavati univerzalno primjenjivim.

Ovdje se pokušava postići ravnoteža između zapovijedi i kulture prepoznavanjem da zapovijed nadilazi kulturu, iako govori i odražava se u određenoj kulturi. Dakle, iako nam situacija (okolnosti) može pomoći otkriti pravi smjer djelovanja, situacija nikada ne određuje što je ispravno. Božji zakoni nisu uvjetovani situacijom.

Članak IX.

Potvrđujemo da izraz hermeneutika, koji je povijesno označavao pravila egzegeze, može biti prikladno proširen kako bi obuhvaćao sve što spada u proces sagledavanja značenja biblijske objave, te njezine primjene u naš život.

Poričemo da poruka Biblije potječe iz, ili biva uvjetovana tumačevim razumijevanjem. Stoga poričemo da se "obzorja" biblijskoga pisca i tumača mogu ispravno "sjediniti" na način da ono što tekst govori tumaču nije konačno pod prevladavajućim utjecajem izraženim značenjem Pisma.

Primarna je namjera *potvrđivanja* definicijska. Želi se pojasniti značenje izraza hermeneutika naznačavanjem da ono ne uključuje samo shvaćanje objavljenog značenja teksta, već također razumijevanje implikacija toga teksta na nečiji život. Stoga, hermeneutika nije samo biblijska egzegeza. Nije samo znanost koja otkriva značenje odlomka, već također pomaže osobi (po Duhu Svetome) razumjeti duhovnu primjenu istine(a) koju taj odlomak ima na kršćansko življenje.

Poricanje napominje da značenje odlomka ne proizlazi iz, niti je uvjetovano od strane tumača. Naprotiv, značenje proizlazi od autora koji ga je napisao. Stoga čitateljevo razumijevanje nema hermeneutski odlučujuću ulogu. Čitatelji moraju otkriti značenje teksta, a ne pokušavati unositi svoje značenje. Naravno, otkriveno značenje čitatelj treba primijeniti u svome životu. No potreba ili želja za određenom primjenom ne smije iskriviti tumačenje odlomka.

Članak X.

Potvrđujemo da nam Pismo prenosi Božju istinu usmeno uz pomoć široke raznolikosti književnih oblika.

Poričemo da bilo koje od ograničenja ljudskoga čini Pismo neadekvatnim za prenošenje Božje poruke.

Potvrđivanje je logičan književni dodatak Članku II. koji priznaje ljudskost Pisma. Biblija je Božja riječ, ali je napisana ljudskim riječima, stoga, objava je "verbalna". Objava je "propozicijska" (Članak VI) zato što izražava određenu propozicijsku istinu. Neki je vole nazivati "rečenična" jer je objava izražena u rečenicama. Koji god bio izraz – verbalna, propozicijska ili rečenična – Biblija je ljudska knjiga koja koristi normalne književne oblike. Oni obuhvaćaju parabolu, satiru, ironiju, hiperbolu, metaforu, poredbu, poeziju, pa čak i alegoriju (npr. Ez 16-17).

Kao izričaj u ograničenom, ljudskom jeziku, Biblija ima određena ograničenja kao što je i Krist kao čovjek imao određena ograničenja. To znači da je Bog odabrao ljudski jezik kako bi čovjek u zemaljskom svijetu mogao razumjeti njegovu vječnu istinu.

Unatoč očiglednoj činjenici da je svaki jezični izričaj ograničen, *poricanje* jasno ističe da ta ograničenja ne čine Pismo neadekvatnim sredstvom prenošenja Božje istine. Jer, iako postoji božansko adaptiranje (putem jezika) ljudskoj ograničenosti, ne postoji ustupak ljudskoj pogrešci. Pogreška nije svojstvena ljudskoj naravi. Krist je bio čovjek, a ipak nije sagriješio. Stoga, samo zato što je Biblija napisana ljudskim jezikom ne znači da mora postojati pogreška. Zapravo, kad Bog upotrebljava ljudski jezik, postoji nadnaravno jamstvo da neće biti pogreške.

Članak XI.

Potvrđujemo da prijevodi biblijskoga teksta mogu prenijeti spoznaju o Bogu i pored svih zemaljskih i kulturalnih prepreka.

Poričemo da je značenje biblijskoga teksta toliko ovisno o kulturi iz koje potječe, da je razumijevanje toga značenja u drugim kulturama nemoguće.

Samo zato što je Bog objavio istinu Pisma izvornim rukopisima, ne znači da ona ne može biti prevedena na drugi jezik. Ovaj članak potvrđuje da je moguće prenijeti Božju istinu u druge kulture. Potvrđuje da, budući da je istina transcendentna (vidi Članak XX), ne može biti uvjetovana kulturom. Stoga, Božja istina objavljena u kulturi 1. stoljeća nije ograničena samo na tu kulturu. Jer narav istine nije ograničena ni na jedno sredstvo po kojemu se objavljuje.

Poricanje navodi da, budući da značenje nije neraskidivo vezano uz određene

nu kulturu, može se adekvatno izraziti u drugoj kulturi. Stoga poruka Pisma ne smije biti relativizirana prijevodom. Ono što je objavljeno može biti isto, iako se način izražavanja može razlikovati.

Članak XII.

Potvrđujemo da u zadatku prevođenja i naučavanja Biblije u kontekstu svake kulture trebaju biti uvršteni samo oni funkcionalni ekvivalenti koji su u skladu s kontekstom biblijskoga učenja.

Poričemo opravdanost metoda koje su neosjetljive na zahtjeve međukulturalne komunikacije ili izopućuju biblijsko značenje u tom procesu.

Dok se prethodni članak bavio predmetom prevođenja božanske istine, ovaj članak govori o adekvatnosti prijevoda. Jasno je da neće svaki prijevod na drugi jezik prenijeti značenje Pisma na odgovarajući način. S obzirom na to neophodna je opreznost kako bi prevoditelji ostali vjerni istini Pisma što ga prevode odgovarajućim izborom riječi.

Ovaj članak obrađuje “funkcionalnu usklađenost”. Često je slučaj da ne postoji stvarna ili doslovna usklađenost između izričaja na jednom jeziku i prijevoda riječ-za-riječ na drugi jezik. Ono što je izraženo (značenje) isto je, ali je način kako je izraženo (riječi) različit. Dakle, može se koristiti različita konstrukcija kako bi se prenijela ista istina.

Poricanje nalaže obzirnost prema kulturalnim pitanjima tako da se ista istina može prenijeti, iako se koriste različiti izrazi. Bez te svjesnosti misijsko djelovanje može biti ozbiljno onemogućeno.

Članak XIII.

Potvrđujemo da je svjesnost o književnim kategorijama, formalnim i stilskim, različitih dijelova Pisma neophodna za pravilnu egzegezu, te stoga cijenimo kritiku oblika kao jednu od mnogih disciplina biblijskoga proučavanja.

Poričemo da opće kategorije koje negiraju povijesnost mogu biti s pravom nametnute biblijskim pripovijetkama koje su prikazane kao činjenične.

Svjesnost o vrsti literature koju netko tumači neophodna je za pravilno razumijevanje teksta. Ispravno prosuđivanje književne vrste jamči ispravno razumijevanje. Parabola se, primjerice, ne bi smjela smatrati kronikom, niti pak poeziju treba tumačiti kao da je prava pripovijetka. Svaki odlomak ima svoju vlastitu vrstu, a tumač treba poznavati tu specifičnu književnu vrstu dok ga pokušava protumačiti. Bez određivanja književne vrste tumač može zastraniti u svom razu-

mijevanju odlomka. Primjerice, kad prorok govori "i sve će poljsko drveće pljeskati rukama" (Iz 55,12) netko može podrazumijevati vrstu animizma ukoliko ne prepozna da je to poezija, a ne proza.

Poricanje se odnosi na nelegitimno korištenje kritike oblika od strane nekoga tko poriče istinu odlomaka koji su prikazani kao činjenični. Neki, primjerice, smatraju da je Adam mitska osoba, dok je u Pismu predstavljen kao stvarna osoba. Drugi smatraju da je priča o Joni alegorija, a on je predstavljen kao povijesna osoba koju spominje Krist (Mt 12,40-42). Ovo je poricanje primjereno i pravovremeno upozorenje da se kritika oblika ne koristi kao plašt za odbacivanje istine Pisma.

Članak XIV.

Potvrđujemo da biblijski zapis događaja, razgovora i govora, iako predstavljen različitim primjerenim književnim oblicima, odgovara povijesnim činjenicama.

Poričemo da je bilo koji događaj, razgovor ili govor zapisan u Pismu izmišljen od strane biblijskih pisaca ili tradicija koje su povezivali.

Ovaj članak spaja naglaske Članaka VI. i XIII. Iako priznaje legitimnost književnih oblika, ovaj članak tvrdi da svaki zapis događaja prikazan u Pismu mora odgovarati povijesnoj činjenici. To znači, nijedan se zapisani događaj, razgovor ili govor ne smije smatrati izmišljenim.

Poricanje je još jasnije od *potvrđivanja*. Ono tvrdi da se svaki razgovor, govor ili događaj zapisan u Pismu zasigurno zbilo. To znači da se svaka hermeneutika ili oblik biblijske kritike koja tvrdi da je nešto izmislio autor, mora odbaciti. To ne znači da se parabola mora shvatiti kao da podrazumijeva povijesne činjenice, budući da parabola ne podrazumijeva (po samom svom obliku) izvještavanje o događaju ili govoru, već jednostavno opisuje poantu.

Članak XV.

Potvrđujemo neophodnost tumačenja Biblije prema njezinu doslovnom, ili uobičajenom smislu. Doslovni smisao jest gramatičko-povijesni smisao, to jest, značenje što ga je autor izrazio. Tumačenje prema doslovnom značenju uzet će u obzir sve figure i književne oblike koji se nalaze u tekstu.

Poričemo opravdanost bilo kakvog pristupa Pismu koji mu pripisuje značenje koje doslovni smisao ne potvrđuje.

Ovdje se snažno potvrđuje doslovni smisao Pisma. Dakako, riječ *doslovno* sadrži određene problematične konotacije. Stoga se koriste riječi *uobičajeno* i *gra-*

matički-povijesno kako bi se objasnilo što se podrazumijeva. Doslovni smisao je također određen nešto deskriptivnijim nazivom gramatičko-povijesnog smisla. To podrazumijeva da je ispravno tumačenje ono koje otkriva značenje teksta u njegovim gramatičkim oblicima i u povijesnom, kulturalnom kontekstu u kojemu je tekst izražen.

Poricanje upozorava protiv dodavanja Pismu bilo kakvog značenja koje se ne temelji na doslovnom razumijevanju, kao što su mitološka ili alegorijska tumačenja. To se ne bi trebalo shvatiti kao da odbacuje tipologiju ili određenu alegoriju ili pak druge književne oblike koji uključuju figure (vidi Članak X, XIII. i XIV).

Članak XVI.

Potvrđujemo da se trebaju koristiti legitimne kritičke tehnike za određivanje kantskoga teksta kao i njegova značenja.

Poričemo legitimnost dopuštanja bilo kojoj metodi biblijske kritike da preispituje istinu ili integritet autorova izražena značenja, ili bilo kojeg drugog biblijskog učenja.

Ovdje se podrazumijeva odobravanje legitimnih tehnika “niže kritike” ili “tekstualne kritike”. Primjereno je koristiti kritičke metode kako bi se otkrio pravi tekst Pisma, to jest onaj koji predstavlja izvorni tekst koji su predali biblijski pisci.

Budući da se kritička metodologija može koristiti za utvrđivanje teksta koji je prijepis nadahnutoga originala, nelegitimno je upotrebljavati kritičke metode za preispitivanje istinitosti dijelova u izvornome tekstu. Drugim riječima, primjerena “niža kritika” je opravdana, a negativna “viša kritika” koja odbacuje istinu Pisma je neopravdana.

Članak XVII.

Potvrđujemo jedinstvo, sklad i dosljednost Pisma i izjavljujemo da ono najbolje tumači samo sebe.

Poričemo da Pismo može biti protumačeno na način da podrazumijeva kako jedan odlomak ispravlja ili se bori protiv drugoga. Poričemo da su kasniji pisci Pisma pogrešno protumačili ranije odlomke Pisma navodeći ih ili upućujući na njih.

Dvije su poante istaknute u *potvrđivanju*, jedinstvo Pisma i njegova sposobnost da samo tumači sebe. Budući da je prvo obrađeno drugdje (Članak XXI), komentirat ćemo ovo drugo. Ne samo da je Biblija uvijek ispravna u tumačenju same sebe (Članak XVIII), već je svoj “najbolji tumač”.

Druga istaknuta poanta ovdje je da je uspoređivanje Pisma s Pismom izvrsna

pomoć za tumača jer jedan odlomak pojašnjava drugi. Stoga, prvi komentar koji tumač treba uzeti u obzir vezano uz neki odlomak, jest ono što ostatak Pisma govori o tom tekstu.

Poricanje upozorava protiv pretpostavke da razumijevanje određenog odlomka može dovesti tumača do toga da odbaci učenje nekog drugog odlomka. Možda mu jedan odlomak može pomoći bolje razumjeti drugi, no nikada neće biti proturječan drugom.

Posljednji dio *poricanja* posebice je usmjeren onima koji vjeruju da su novozavjetni pisci pogrešno tumačili Stari zavjet, ili da su dodali značenje starozavjetnom tekstu koje autor toga teksta nije iznio. Iako se priznaje kako postoji širok raspon primjena određenoga teksta, ovaj članak potvrđuje da je tumačenje biblijskoga teksta uz pomoć drugoga biblijskog pisca uvijek unutar granica značenja prvoga teksta.

Članak XVIII.

Potvrđujemo da je uvijek ispravno tumačenje kad Biblija tumači samu sebe, nikada ne odstupa, već naprotiv, razjašnjava jedinstveno značenje nadahnutoga teksta. Jedinstveno značenje proročkih riječi uključuje, no nije ograničeno na, razumijevanje tih riječi od strane proroka te neminovno uključuje Božju svrhu očitovanu u ispunjenju tih riječi.

Poričemo da su biblijski pisci uvijek razumijevali potpunu primjenu njihovih vlastitih riječi.

Ovo je *potvrđivanje* vjerojatno najteže izreći riječima. Prvi se dio *potvrđivanja* nadovezuje na Članak VII. koji tvrdi da Pismo ima samo jedno značenje, i jednostavno dodaje da kad god Biblija komentira neki drugi odlomak Pisma, to čini ispravno. To znači, Biblija nikada ne tumači sebe pogrešno. Uvijek ispravno razumije značenje odlomka koji komentira (vidi Članak XVII). Primjerice, reći da Pavao pogrešno tumači Mojsija, znači reći da je pogriješio. To se stajalište odlučno odbacuje u prilog nepogrešivosti cjelokupnog Pisma.

Problem u drugoj izjavi *potvrđivanja* odnosi se na pitanje je li Bog imao veću namjeru s određenim odlomkom Pisma nego što je to pokazao ljudski autor. Drugačije rečeno, evanđeoski su učenjaci podijeljeni oko tog pitanja, iako postoji jedinstvo oko pitanja o "jedinstvenom značenju". Neki vjeruju da to jedinstveno značenje može biti potpunije od prikaza ljudskoga autora jer je Bog namjeravao daleko više od onoga što je imao prorok kad ga je napisao. Formulacija predstavlja pokušaj upućivanja na ispunjenje proroštva (čega je Bog očigledno bio svjestan kad ga je nadahnjivao) kao dijela jedinstvenoga značenja koje su Bog i prorok podrazumijevali. Međutim, možda prorok nije bio svjestan potpune pri-

mnjene ovoga značenja kad ga je pisao.

Način izbjegavanja poteškoće bio je u zapažanju da postoji samo jedno značenje određenoga odlomka koje su i Bog i prorok potvrdili, no da se to značenje ne mora uvijek u potpunosti “dokazati” sve dok se proroštvo ne ispuni. Nadalje, Bog je, no ne nužno i proroci, bio svjestan svekolike primjene koja će se pokazati u ispunjenju toga jedinstvenog značenja.

Važno je čuvati jedinstveno značenje bez poricanja da je Bog imao na umu daleko više nego što je imao prorok. Potrebno je načiniti razliku, dakle, između onoga čega je Bog bio svjestan vezano uz određeno potvrđivanje (koje je, imajući u vidu njegovo predznanje i sveznanje, bilo daleko veće) i onoga što je prorok doista izrazio u tekstu. Poricanje pojašnjava ovu poantu napominjući da biblijski autori nisu uvijek bili potpuno svjesni primjena svojih vlastitih potvrđivanja.

Članak XIX.

Potvrđujemo da svako predrazumijevanje kojim tumač pristupa Pismu mora biti u skladu s biblijskim učenjem i podložno ispravljanju pomoću njega.

Poričemo da se od Pisma ikada može zahtijevati prilagođavanje drukčijim pseudorazumijevanjima koja nisu u skladu s njim, kao što je naturalizam, evolucionizam, scijentizam, sekularni humanizam i relativizam.

Pitanje o predrazumijevanju je presudno za suvremenu hermeneutiku. Pažljiv odabir riječi *potvrđivanja* ne raspravlja o pitanju treba li osoba pristupiti Pismu s određenim predrazumijevanjem, već jednostavno o razlikovanju između legitimnih i nelegitimnih predrazumijevanja koja osoba ima. Odgovor na ovo pitanje daje potvrđivanje da su legitimna samo ona predrazumijevanja koja su u skladu s učenjem Pisma. Zapravo, izjava ide dalje zahtijevajući da sva predrazumijevanja budu podvrgnuta “ispravljanju” pomoću učenja Pisma.

Poanta ovoga članka je da se izbjegne tumačenje Pisma pomoću druge mreže ili filtra koji zamućuje ili poništava njegovu pravu poruku. Jer priznaje da će nečije predrazumijevanje utjecati na njegovo razumijevanje teksta. Stoga, da bi se izbjeglo pogrešno tumačenje Pisma, svatko mora preispitati svoje vlastite pretpostavke u svjetlu Pisma.

Članak XX.

Potvrđujemo da, budući da je Bog autor cjelokupne istine, sve su istine, biblijske i izvanbiblijske, dosljedne i usuglašene, te da Biblija govori istinu kada govori o temama koje se odnose na prirodu, povijest ili bilo što drugo. Nadalje potvrđujemo da u nekim slučajevima izvanbiblijski podaci imaju vrijednost time što pojašnja-

vaju ono što Pismo uči, te potiču ispravljanje pogrešnih tumačenja.

Poričemo da izvanbiblijska stajališta ikada pobijaju učenje Pisma ili imaju prioritet nad njim.

Ovdje ne govorimo toliko o naravi istine (koja je obrađena u Članku VI), već o dosljednosti i usklađenosti istine.

Ovo je usmjereno onim stajalištima koje istinu smatraju paradoksalnom ili proturječnom. Ovaj članak izjavljuje da odgovarajuća hermeneutika izbjegava proturječja jer Bog nikada ne proglašava istinitima dvije tvrdnje, od kojih je jedna logička suprotnost drugoj.

Nadalje, ovo *potvrđivanje* priznaje da nije sva istina u Bibliji (iako je istinito sve što Biblija tvrdi). Bog je objavio samoga sebe u prirodi i povijesti, te u Pismu. Međutim, budući da je Bog vrhovni Tvorac cjelokupne istine, ne može biti proturječja između istina Pisma i istinskih učenja znanosti i povijesti.

Iako je jedino Biblija normativno i nepogrešivo pravilo vjere i prakse, ipak ono što netko može naučiti iz izvanbiblijskih izvora može omogućiti preispitivanje i ponovno tumačenje Pisma. Primjerice, neki su naučavali da je zemlja četvrtasta jer Biblija govori o “četiri kraja zemlje” (Iz 11,12). No znanstveno otkriće o sfernoj prirodi Zemljine kugle vodi do ispravljanja toga pogrešnog tumačenja. Dodatna pojašnjenja našega razumijevanja biblijskoga teksta moguća su uz pomoć proučavanja društvenih znanosti.

Međutim, bez obzira na to kakvo ispravljanje ili pojašnjavanje Pisma izvanbiblijska proučavanja mogu ponuditi, vrhovni autoritet o onome što Biblija naučava leži u samom tekstu Pisma, a ne u nečemu izvan njega (osim u samom Bogu). *Poricanje* jasno pokazuje taj prioritet učenja o objavi Boga u Svetome pismu iznad svega izvan njega.

Članak XXI.

Potvrđujemo sklad između posebne i opće objave, te stoga i biblijskoga učenja s prirodnim činjenicama.

Poričemo da su sve znanstvene činjenice proturječne istinskom značenju bilo kojeg biblijskog odlomka.

Ovaj članak nastavlja raspravu prethodnoga članka isticanjem sklada između Božje opće objave (izvan Pisma) i njegove posebne objave u Pismu. Svi se slažu da će određena tumačenja Pisma i određena mišljenja znanstvenika biti proturječna. Međutim, ovdje se tvrdi da se istina Pisma i znanstvene činjenice nikada ne pobijaju.

“Prava” će znanost uvijek biti u skladu s Pismom. Znanost, međutim, temeljena na naturalističkim pretpostavkama neizbježno će doći u sukob s nadnarav-

nim istinama Pisma.

Umjesto poricanja zdrave razmjene između znanstvene teorije i biblijskog tumačenja, sastavljači ove izjave ju podržavaju. Doista, priznajemo (u Članku XX) da egzeget može učiti od znanstvenika. Poričemo da trebamo prihvatiti znanstvena stajališta koja su oprečna Pismu ili kojima se pridaje veći autoritet negoli Pismu.

Članak XXII.

Potvrđujemo da Postanak 1-11 odgovara stvarnim događajima, kao i ostatak knjige.

Poričemo da su učenja Postanka 1-11 mitska te da znanstvene hipoteze o povijesti zemlje ili porijekla čovječanstva služe za pobijanje onoga što Pismo naučava o stvaranju.

Budući da je povijesna i znanstvena točnost početnih poglavlja Biblije oštro osporavana, važno je primijeniti “doslovnu” hermeneutiku (Članak XV) koja podupire ovo pitanje. Rezultat je bio prepoznavanje stvarne naravi događaja stvaranja svemira, svih živih bića, posebnog stvaranja čovjeka, pad te potop. Ti su izvještaji stvarni, to jest, radi se o događajima koji se tiču vremena i prostora, a doista su se dogodili kao što je zapisano u Knjizi Postanka (vidi Članak XIV).

Članak ostavlja otvorenim pitanje o starosti zemlje oko čega ne postoji jednoglasnost među evanđeoskim kršćanima, i koje je bilo izvan nadležnosti ove konferencije. Došlo je, međutim, do potpunog suglasja oko poricanja da je Postanak mitski ili nepovijesni događaj. Isto tako, uporaba izraza “stvaranje” podrazumijeva izuzimanje vjerovanja u makroevoluciju, bilo da je riječ o ateističkim ili teističkim varijantama.

Članak XXIII.

Potvrđujemo jasnoću Biblije, a posebice njezinu poruku o spasenju od grijeha.

Poričemo da su svi odlomci Pisma jednako jasni ili jednako naglašavaju poruku otkupljenja.

Ovo se učenje tradicionalno naziva “jasnoća” Pisma. Pod time se podrazumijeva da je središnja poruka Pisma jasna, posebice ona koju Biblija naziva spasenjem od grijeha.

Poricanje odvaja ovu tvrdnju od vjerovanja da je sve Pismo jasno ili da su sva učenja jednako jasna ili jednako relevantna za središnju poruku spasenja. Iskrenom je tumaču jasno da je značenje nekih odlomaka nejasno. Jednako je očito da istina nekih odlomaka nije izravno relevantna za sveukupni plan spasenja.

Članak XXIV.

Potvrđujemo da za razumijevanje Pisma osoba ne ovisi o stručnosti biblijskih učenjaka.

Poričemo da osoba treba zanemarivati plodove tehničkog proučavanja Pisma od strane biblijskih učenjaka.

Ovaj članak pokušava izbjeći dvije krajnosti. Prvo, potvrđuje da osoba ne ovisi o biblijskim "stručnjacima" za razumijevanje osnovnih istina Pisma. Da tome nije tako, tada bi značajan aspekt o svećenstvu vjernika bio razoren. Jer kada bi laičko razumijevanje ovisilo o naučavanju stručnjaka, tad bi protestantski stručnjaci za tumačenje zamijenili učiteljski autoritet katoličkih svećenika s učiteljskim autoritetom protestantskih učenjaka.

S druge strane, biblijski učenjaci doista imaju važnu ulogu u laičkom razumijevanju Pisma. Čak su i sama pomagala (biblijski rječnici, konkordancije i dr.) koja laici koriste proizveli učenjaci. A kad je potrebno tehnički zahtjevnije i preciznije razumijevanje određenih dijelova Pisma, rad stručnjaka je više nego koristan. Stoga je implicirani poticaj u *poricanju* na korištenje plodova učenosti, dobro izabran.

Članak XXV.

Potvrđujemo da je jedini vid propovijedanja koji dostatno prenosi božansku objavu i njezinu odgovarajuću primjenu u život, onaj koji vjerno razlaže tekst Svetoga pisma kao Božju riječ.

Poričemo da propovjednik ima bilo kakvu poruku od Boga osim iz teksta Svetoga pisma.

Posljednji članak izjavljuje da se dobro propovijedanje treba temeljiti na dobroj hermeneutici. Obrazlaganje Pisma se ne smije odvijati odvojeno od objavljivanja Pisma. U propovijedanju propovjednik treba vjerno razlagati Riječ Božju. Smatra se nedostatnim sve osim ispravnog obrazlaganja Božje pisane Riječi.

Doista, *poricanje* izjavljuje da nema druge poruke od Boga osim iz Pisma. Pod ovime se ne podrazumijeva proturječnost činjenici da postoji opća objava (potvrđena u Članku XXI), već jednostavno zapažanje da je Biblija jedina nadahnuti i nezabludiva pisana riječ iz koje propovjednik može i mora propovijedati.